

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Evaluatie verwerking productiewater Schoonebeek

Advies over het Eindrapport alternatievenafweging

6 februari 2017 / projectnummer: 3093

1. Oordeel over het Eindrapport

Sinds begin 2011 wordt door de NAM productiewater van de oliewinning bij Schoonebeek per transportleiding naar Twente gebracht, en daar in lege gasvelden geïnjecteerd. Deze oplossing voor het verwijderen van het productiewater is in 2006 gekozen mede op basis van een m.e.r.-procedure, waarin verschillende verwerkingsmethoden zijn onderzocht. In de vergunning voor deze zogenoemde waterinjectie is opgenomen dat steeds na een periode van 6 jaar onderzocht dient te worden of waterinjectie nog de meest geschikte verwijderingsmethode is voor de verwerking van de vergunde hoeveelheid productiewater. Dit is in de eerste evaluatie onderzocht in het *Eindrapport Herafweging Verwerking productiewater Schoonebeek* (verder Eindrapport). Over de opzet en volledigheid van dit Eindrapport en de bijbehorende achtergronddocumenten spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')¹ zich in dit advies uit.

Op basis van het eerder verschenen *Tussenrapport alternatievenafweging* heeft de minister van EZ een keuze gemaakt voor de in de evaluatie nader uit te werken alternatieve verwijderingsmethoden. De NAM heeft de benoemde alternatieven (integraal zuiveren, opslag in Twente/Drenthe en het alternatief van de Stichting Stop Afvalwater Twente (verder SAT)) nader onderzocht en afgewogen. De NAM heeft de alternatieven uitgewerkt volgens de CE-methode². De NAM heeft het SAT alternatief uiteindelijk niet met de CE-methode uitgewerkt omdat het niet de totaal benodigde verwerkingscapaciteit oplevert. De resultaten zijn samengevat in het Eindrapport (inclusief bijlagen).

De evaluatie in twee deelvragen

De minister zal onder andere op basis van het Eindrapport een besluit nemen over de toekomst van de verwerking van het injectiewater uit Schoonebeek (brief 22 september 2016). Voor een vanuit milieuoogpunt goed onderbouwd besluit over de toekomst van de verwerking van injectiewater moet de evaluatie antwoord geven op twee deelvragen:

1. kan op basis van het Eindrapport een conclusie worden getrokken over de vraag of waterinjectie nog steeds de meest geschikte verwijderingsmethode is (voorwaarde uit vergunning)?
2. kan op basis van het Eindrapport een keuze worden gemaakt voor een methode voor (eventuele) extra benodigde verwerkingscapaciteit?

Hieronder zal de Commissie deze vragen nader toelichten en haar antwoord op deze vragen uiteenzetten.

Ad 1 Afweging verwerkingsmethoden

In het kader van de vigerende vergunning voor de injectie van proceswater in de Twentevelden dient na 6 jaar onderzocht te worden of waterinjectie op dat moment nog steeds de meest geschikte verwijderingsmethode is voor de verwerking van productiewater. Hiertoe is

---

¹ De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, via de link [3093](#) of door dit nummer op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

² Deze methodiek is speciaal ontwikkeld door CE Delft om gedetailleerd de verwerkingsmethoden te kunnen vergelijken.

door de NAM onderzocht of er inmiddels een duidelijk betere verwerkingsmethode beschikbaar is. **Het Eindrapport bevat naar oordeel van de Commissie de informatie die nodig is om een goed onderbouwd besluit te kunnen nemen over injectie in de Twentevelden. Uit het rapport blijkt ook dat er op dit moment nog geen betere verwerkingsmethode beschikbaar is, die volledig aan de in de vigerende vergunning toegestane verwerkingscapaciteit tegemoet komt en derhalve het gebruik van de Twentevelden overbodig zou maken.**

Wel merkt de Commissie op dat er verbeteringen mogelijk zijn en dat er voor de toekomst interessante ontwikkelingen mogelijk zijn op het gebied van zuivering en opslag, die op het volgende evaluatiemoment volwaardig ontwikkeld kunnen zijn (zie ook hoofdstuk 4 van dit advies).

Ad 2 Extra verwerkingscapaciteit

Sinds 2011 heeft zich in de context van het project een aantal ontwikkelingen voorgedaan waardoor extra opslag of verwerkingscapaciteit noodzakelijk is om de volledige vergunde capaciteit te kunnen benutten. De Commissie heeft daarom ook gekeken of de informatie in het Eindrapport de keuze voor een methode en locatie al kan onderbouwen. Naar oordeel van de Commissie bevat het Eindrapport al veel nuttige informatie voor deze onderbouwing.

De benodigde extra capaciteit is in het Eindrapport primair gezocht in opslag in ondergrondse reservoirs die in Drenthe beschikbaar zijn gekomen. Naar oordeel van de Commissie is de veiligheid van deze reservoirs in het Eindrapport voldoende onderzocht om te concluderen dat opslag van productiewater ook daar op een veilige manier kan geschieden en gelijkwaardig is aan de opslag in de Twentevelden, mits het transport er naartoe op een gelijkwaardig veilige manier wordt uitgevoerd. Uit het Eindrapport blijkt ook dat zuiveringsvarianten nog niet gelijkwaardig zijn maar ten opzichte van de vergunningaanvraag in 2009 wel kansrijker zijn geworden.

De Commissie adviseert daarom om in een milieueffectrapport (MER) bij een mogelijke toekomstige vergunningaanvraag³ voor een uitbreiding van de verwerkingscapaciteit van het productiewater in Schoonebeek na te gaan of zuiveringsvarianten (eventueel in combinatie met injectie) inmiddels kansrijker zijn geworden. In dat verband is het van belang de gehanteerde aannames die in het Eindrapport zijn gedaan opnieuw tegen het licht te houden. De Commissie heeft voor deze beoordeling enkele aandachtspunten, zie hoofdstuk 4 van dit advies.

Leeswijzer

De Commissie geeft in hoofdstuk 2 een overzicht van wat vooraf ging. In hoofdstuk 3 is nader toegelicht waarom het Eindrapport voldoende informatie bevat voor de evaluatie. In hoofdstuk 4 geeft zij aanwijzingen voor toekomstig onderzoek voor een besluit over extra verwerkingsmethodes. In hoofdstuk 5 is een aantal overige aandachtspunten opgenomen.

---

³ De NAM heeft aangegeven, mocht een dergelijke vergunningaanvraag gedaan worden, daarbij een MER te zullen gaan indienen.

2. Wat vooraf ging

Conform de vergunningsvoorwaarden is de NAM verplicht elke zes jaar de huidige verwerking van productiewater in Twentse gasvelden te evalueren. Mede in verband met zorgen in de omgeving over de veiligheid van zowel injectie als transport heeft de NAM besloten deze evaluatie in 2015 versneld in gang te zetten. Alhoewel er geen sprake is van een formele m.e.r.-procedure heeft de minister van EZ in samenspraak met de NAM besloten de Commissie voor de m.e.r. te vragen over zowel de onderzoeksopzet als de rapportages te adviseren.

In haar eerste advies⁴ heeft de Commissie onder meer geadviseerd de evaluatie in twee fasen uit te voeren, waarbij de eerste fase een afweging op hoofdlijnen betrof. Hiermee ontstond extra ruimte voor de omgeving om in het proces te participeren. De resultaten van de eerste fase zijn door de NAM gepresenteerd in het "Tussenrapport". De Stichting Stop Afvalwater Twente (SAT) heeft in deze fase een extra alternatief voorgesteld.

In haar tweede advies over het Tussenrapport⁵ concludeert de Commissie dat, met een enkele kanttekening, voldoende informatie beschikbaar is om het aantal alternatieven voor verder onderzoek in te perken. De minister van EZ heeft vervolgens besloten dat in de Eindrapportage een afweging zal worden gemaakt tussen (1) volledig zuiveren, (2) injectie in Twente en Drenthe en (3) het door de SAT aangedragen alternatief (primair volledig zuiveren, secundair injectie in Drenthe onder kleisteenlaag). In dit advies richt de Commissie zich op het Eindrapport van de NAM en de daarbij behorende bijlagen. Tevens heeft de Commissie de notities van de SAT over eerdere rapportages meegewogen.

3. Afweging verwerkingsmethodes

Achtergrond

De vergunning schrijft voor dat bij de evaluatie bij voorkeur de CE-methode gebruikt moet worden en dat aanvullend onderzocht moet worden in hoeverre het gebruik van hulpstoffen geminimaliseerd kan worden. Uit het onderzoek blijkt dat er op dit moment nog geen betere verwerkingsmethode beschikbaar is. Het Eindrapport bevat naar oordeel van de Commissie de informatie die nodig is om deze conclusie te onderbouwen. Hieronder wordt toegelicht waarom.

Huidige Injectie in Twente

De veiligheid van de reservoirs in Twente is naar oordeel van de Commissie in het Eindrapport voldoende onderzocht om te concluderen dat opslag van productiewater daar op een veilige manier⁶ kan geschieden. Doordat het transport nu door kunststof leidingen gaat, zijn

---

⁴ Op 7 maart 2016 heeft de Commissie een advies uitgebracht over de Onderzoeksopzet Evaluatie en herafweging Productiewater Schoonebeek.

⁵ Op 8 september 2016 heeft de Commissie een advies uitgebracht over het Tussenrapport. Kijk op <http://www.commissiemer.nl/advisering/lopendeadvisering/3093> voor dit advies en ook voor het Tussenrapport.

⁶ In het Eindrapport wordt gesteld dat 100 meter een veilige afstand van waterinjectie tot breuklijnen in de ondergrond is. Dit in verband met het gevaar van zoutoplossing als injectiewater langs breuken naar hoger gelegen zoutlagen migreert en het instabiel worden van deze breuken door de injectie. Hierbij wordt verwezen naar Deltares, maar wordt geen

de kansen op toekomstige lekkages gering. Ook blijkt uit het onderzoek dat met toepassing van kunststof leidingen de hoeveelheid hulpstoffen teruggebracht kan worden.

Injectie in Drenthe

Van opslag in de onderzochte Drentse velden zijn de milieueffecten gelijkwaardig aan de opslag in de Twentevelden, mits het transport op een gelijkwaardig veilige manier wordt uitgevoerd.

Zuiveringsalternatief en varianten

In het Eindrapport zijn recente ontwikkelingen beschreven op het gebied van zuivering. Zuivering scoort weliswaar gunstiger dan in het oorspronkelijke MER uit 2006, maar de score is nog steeds ongunstiger dan injecteren. Deze uitkomst is vooral gebaseerd op de conclusie dat het energieverbruik veel hoger ligt dan bij injectie.⁷ Bovendien zijn de restproducten van relatief laagwaardige kwaliteit en beslaan grote volumes. De Commissie onderschrijft deze conclusies van het Eindrapport. Ten slotte is naar oordeel van de Commissie de werkingszekerheid nog onvoldoende bekend (in het rapport doet op dit vlak gunstige aannames).

Wel merkt de Commissie op dat er verbeteringen mogelijk zijn en dat er voor de toekomst interessante ontwikkelingen mogelijk zijn op het gebied van zuivering en opslag, die op het volgende evaluatiemoment volwaardig ontwikkeld kunnen zijn, zie ook hoofdstuk 4 van dit advies.

Tenslotte merkt de Commissie wel op dat risico's verbonden aan zuivering in vergelijking met risico's verbonden aan ondergrondse opslag sterk ongelijksoortig⁸ zijn.

Het SAT alternatief

Het alternatief van de Stichting Stop Afvalwater Twente (SAT) is door de NAM uitgewerkt. De NAM concludeert in het Eindrapport dat dit alternatief niet voldoet aan de benodigde opslagvolumes en dat de onderzochte velden beperkt geschikt zijn voor injectie. De Commissie onderschrijft deze conclusie. Het *kleine Sleen* veld met een opslagvolume van 3 miljoen m³ is mogelijk wel geschikt maar bevat niet de totaal benodigde capaciteit. Extra capaciteit zou mogelijk gevonden kunnen worden in het *de Wijk* veld. Dit veld bevat evenmin voldoende capaciteit en het komt pas na 2030 beschikbaar. Onderdelen van dit alternatief kunnen mogelijk wel een rol spelen bij de zoektocht naar extra capaciteit (zie ook hoofdstuk 4 van dit advies).

---

echte bronverwijzing gegeven. De onderbouwing van deze afstand is echter niet terug te vinden in rapporten van Deltares die als bijlage bij het Eindrapport zijn opgenomen. In later beschikbaar gekomen rapporten is dit wel goed onderbouwd. Deze conclusies zijn afdoende onderzocht in NAM rapport "Overkoepelende Risico Analyse Injectie Schoonebeek Productiewater in Twente", EP201503228132, November 2016. De conclusies van dit onderzoek zijn door SodM onderworpen aan onafhankelijke reviews door de universiteiten van Clausthal en Paris Tech. Beide instituten onderschrijven de getrokken conclusies. Een zelfde risicoanalyse is uitgevoerd voor de Drentse velden met dezelfde conclusies. Het Deltares rapport "Second opinion Integraal Eindrapport "Herafweging verwerking productiewater Schoonebeek" (concept, Jan., 2017) onderschrijft de eerdere conclusies dat voor zowel het seismisch risico als oplossing van zout, een afstand tot breuken in acht dient te worden genomen van minimaal 100 m. Dit geldt voor zowel de situatie in Twente als Drenthe.

⁷ Ook de kosten zijn veel hoger.

⁸ Bij injectie in de ondergrond is de kans op een lekkage zeer klein. Ook de kans op bodemdaling is zeer klein, en mocht bodemdaling optreden, dan is die gering van omvang. De kans op calamiteiten is bij zuivering zijn relatief groter, maar deze risico's zijn met maatregelen wel beter beheersbaar.

Naar aanleiding van de bezwaren ingediend door de SAT is onder andere door TNO⁹ nog eens gekeken naar de veiligheid van de opslag in de Twentevelden en de aanvullende opslag in de Drentse velden. De uitkomsten hiervan, die door de Commissie worden gedeeld, ondersteunen de conclusies van het Eindrapport.

Afweging alternatieven (de CE-methode)

Voor de afweging is gebruikt gemaakt van de voorgeschreven CE-methode waarin de verwerkingsalternatieven worden vergeleken op basis van doelmatigheid (is het een reële oplossing?), milieueffecten (LCA afweging), korte termijn risico's (gedurende looptijd oliewinning), langere termijn risico's en de kosten. Voor zover verifieerbaar constateert de Commissie dat de afweging is gebaseerd op valide gegevens en methodisch correct is uitgevoerd. De Commissie plaatst wel een vraagteken bij de risico's verbonden aan transport van gezuiverd zout (zeven vrachtwagenbewegingen per dag). Dit wordt negatiever beoordeeld dan elk ander risico dat onderzocht is. Dit punt is echter niet doorslaggevend voor de weging van de alternatieven.

Het Eindrapport bevat naar oordeel van de Commissie de informatie die nodig is om een goed onderbouwd besluit te kunnen nemen over injectie in de Twentevelden. Uit het rapport blijkt ook dat er op dit moment nog geen betere verwerkingsmethode beschikbaar is, die volledig aan de in de vigerende vergunning toegestane verwerkingscapaciteit tegemoet komt en derhalve het gebruik van de Twentevelden overbodig zou maken.

4. Extra verwerkingscapaciteit

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel over eventuele extra benodigde capaciteit voor de toekomst verder toe, en doet zij aanbevelingen voor de nadere uitwerking.

Sinds 2011 heeft zich in de context van het project een aantal ontwikkelingen voorgedaan:

- Er is corrosie opgetreden in de transportleiding van Schoonebeek naar Twente en in de leiding is een kunststofleiding gebracht (pipe-in-pipe). Deze leiding heeft een kleinere doorvoercapaciteit (circa 3.000 m³/dag). Hierdoor moet circa 5.000 m³/dag aan extra capaciteit gecreëerd worden om het gewenste productieniveau te kunnen behalen;
- Ook blijkt er in totaal minder ondergrondse opslagruimte in het huidige reservoir in Twente te zijn.

Hierdoor is extra opslag- of verwerkingscapaciteit noodzakelijk om de volledige vergunde capaciteit te kunnen benutten. De NAM heeft het Eindrapport ook benut om de mogelijkheden voor deze extra capaciteit te onderzoeken. In het voorkeursalternatief van de NAM wordt deze aanvullende capaciteit gevonden in een drietal Drentse gasvelden. Deze oplossing is gewogen als onderdeel van een integrale oplossing, namelijk alternatief *injectie in Twente én Drenthe* (zie hierover hoofdstuk 3).

---

⁹ In Appendix Z bij de begeleidende brief bij de notitie "Waterinjectie in Twentse gasvelden", TNO, 6 december 2016.

Kansrijke oplossingen in de toekomst

Uit het Eindrapport blijkt dat zuiveringsvarianten kansrijker zijn geworden ten opzichte van het MER in 2006 en de vergunningaanvraag in 2009.

De Commissie adviseert daarom om in een MER bij een mogelijk toekomstige vergunningaanvraag voor een uitbreiding van de verwerkingscapaciteit van het productiewater in Schoonebeek na te gaan of zuiveringsvarianten (eventueel in combinatie met injectie) inmiddels kansrijker zijn geworden. Het is daarbij van belang de aannames die op dit punt in het eindrapport zijn gedaan opnieuw tegen het licht worden gehouden. De Commissie merkt in samenhang hiermee nog het volgende op:

- De Commissie acht toepassing van zuiveringstechnologie in de toekomst pas kansrijk indien een oplossing kan worden gevonden voor het extra energieverbruik van zuivering. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de mogelijkheid van (gedeeltelijke) koppeling van energievragende processen van winning en zuivering. De Commissie beveelt aan om in het bovenbedoelde MER in te gaan op de vraag welk perspectief voor beperking van het energieverbruik bestaat;
- Voor het zoeken van nieuwe capaciteit is het ook mogelijk combinaties van verwerkingsmethoden te zoeken. Denk hierbij aan combinaties van injectie met zuiveringsvarianten of met onderdelen van het SAT alternatief. Indien en voor zover met een minder grote maximum doorstroomcapaciteit kan worden volstaan, zou daarmee de mogelijkheid van combinaties worden vergroot. Ook daarop zou in het bedoelde MER moeten worden ingegaan.

5. Aandachtspunten voor de uitwerking van varianten

Binnen de alternatieven is ook een aantal varianten beschreven waarin verschillende mogelijkheden en optimalisaties verder zijn uitgewerkt. Binnen het alternatief waterinjectie in Drenthe betreffen deze verschillen het type leiding en de hoeveelheid toeslagstoffen. Deze varianten verschillen nog aanzienlijk in risico's, en ook in kosten. De Commissie adviseert voor bepaalde varianten een aantal zaken verder te onderzoeken. De NAM aangegeven¹⁰ de in dit hoofdstuk genoemde punten nader uit te werken in een MER bij een mogelijke toekomstige vergunningaanvraag voor extra capaciteit.

Gebruik bestaande leidingen (variant 4.1)

In het recente verleden is in de transportleiding van Schoonebeek naar Twente een lekkage opgetreden door aantasting door bacteriën. Dit betrof een voormalige gasleiding die ondanks toevoeging van biociden aan het doorgevoerde productiewater is gaan lekken. In de variant 4.1, uitbreiding naar Drenthe, wordt eveneens gebruik gemaakt van bestaande leidingen. Daarom is in deze variant 1 een veel grotere hoeveelheid biociden toegevoegd aan het productiewater, zodat in de toekomst de kans op lekkages veroorzaakt door bacteriën kleiner wordt.

---

¹⁰ Op 13 januari 2017 heeft een gesprek plaatsgevonden van de Commissie met het ministerie van Economische zaken, daarbij waren de NAM en Deltares ook aanwezig.

In het rapport wordt wel het mechanisme van corrosievorming beschreven maar nog niet onderbouwd waarom de kans op een lekkage met deze grotere hoeveelheid toeslagstoffen nu wél naar acceptabele waarde wordt teruggebracht.

- De Commissie adviseert om bij een mogelijk toekomstige vergunningsaanvraag bij een keuze tussen de varianten binnen het alternatief waterinjectie nader te onderbouwen hoe de kans op lekkage van de variant met bestaande leidingen en toevoeging van extra biociden, tot acceptabele waarde wordt teruggebracht.

Alle varianten van alternatief 4 zijn qua risico's korte termijn gelijk met een “-“ beoordeeld. Op basis van de *nu beschikbare informatie* acht de Commissie het risico echter groter bij de variant waarbij gebruik wordt gemaakt van bestaande metalen (ondergrondse) leidingen ooit bedoeld voor gastransport.¹¹

Minimalisering hulpstoffen

Bij variant 4.1. gaat het rapport uit van een toevoeging van 1.168 ton per jaar biocide en 350 ton per jaar H₂S-binder. Met name voor de biociden geldt dat dit een grote toename is ten opzichte van de huidige vergunde situatie, zowel in concentratie als in totale vracht. In de andere varianten kunnen deze stoffen (deels) vermeden worden. Bij een lagere dosering wordt door de schadelijkheid van de te vervoeren stroom minder groot, dus de varianten met minder (4.2 en 4.3) hulpstoffen scoren op dit punt dus duidelijk beter. In het Eindrapport is onderzocht of de dosering eventueel lager kan maar is ook aangegeven dat in de nabije toekomst meer resultaten en dus meer duidelijkheid over de benodigde dosering beschikbaar komen.

- De Commissie beveelt aan om in een mogelijk toekomstige vergunningsaanvraag een meer nauwkeurige prognose van de dosering van alle hulpstoffen te maken, met in acht-neming van de in het Eindrapport beschreven maatregelen om de doseringen te reduceren.

6. Overige aandachtspunten

6.1 Beleidscontext

De beleidsmatige context waarin zowel de oliewinning als de verwerking van injectiewater plaatsvindt, is aan verandering onderhevig. Denk hierbij aan zowel de energietransitie richting een duurzame energievoorziening, de ontwikkeling van nieuwe zuiveringstechnologieën als nieuwe inzichten over gebruik van de diepe ondergrond¹² en een veranderende de maatschappelijke context. Daarom acht de Commissie het van belang dat gekozen wordt voor

---

¹¹ Met name het optreden van kleinere lekkages, kunnen met de beschreven controle- en monitoringssystemen mogelijk niet of pas veel later worden opgemerkt, waardoor deze ook niet meer goed ‘saneerbaar’ zijn. Door de toepassing van de kunststof leidingen kan bovendien de doseringen van toeslagstoffen worden geminimaliseerd. De redenen om voor het leidingen tracé naar de Twentevelden te kiezen voor kunststof leidingen, zijn ook opportuun voor het tracé naar de velden in Coevorden.

¹² Denk hierbij aan de Rijksstructuurvisie Ondergrond (STRONG) maar ook aan de provinciale structuurvisies met betrekking tot de ondergrond in Overijssel en Drenthe.

flexibele oplossingen dan wel voor oplossingen die innovaties niet op voorhand onmogelijk maken.

- De Commissie onderschrijft de noodzaak tot herhaling van evaluatie van de verwerkingsmogelijkheden, zoals ook nu al in de vergunning is opgenomen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Nederlandse Aardolie Maatschappij BV (NAM)

Bevoegd gezag: Ministerie van Economische Zaken

Besluit: De NAM injecteert sinds 2011 productiewater van de oliewinning bij Schoonebeek in lege gasvelden in Twente. De vergunning schrijft voor dat elke 6 jaar geëvalueerd wordt of dat nog steeds de beste oplossing is. In de evaluatiestudie wordt onderzocht of andere oplossingen inmiddels beter scoren. Op basis van deze evaluatie besluit de minister elke 6 jaar of de huidige verwerkingsmethode nog steeds te prefereren is. Zo niet, dan start de minister met de NAM en betrokkenen een traject om een alternatieve verwerkingsmethode nader uit te werken.

Bijzonderheden: Sinds 2011 heeft zich in de context van het project een aantal ontwikkelingen voorgedaan waardoor extra opslag of verwerkingscapaciteit noodzakelijk is om de volledige vergunde capaciteit te kunnen benutten. De NAM heeft het Eindrapport daarom ook benut om de mogelijkheden voor deze extra capaciteit te onderzoeken.

Procedurele gegevens:

Adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 23 november 2015

Advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 7 maart 2016

Aanvraag tussentijds advies bij de Commissie m.e.r.: 24 mei 2016

Tussentijds advies uitgebracht: 8 september 2016

Aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 14 november 2016

Toetsingsadvies uitgebracht: 6 februari 2017

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. dr. M.J. Brolsma

dhr. ir. J.J. de Graeff (voorzitter)

dhr. dr. H.R.G.K. Hack

dhr. drs. A. van Leerdam

dhr. drs. J.L.P.M. van der Pluijm

mw. drs. W. Smal (secretaris)

dhr. drs. G. de Zoeten

Werkwijze Commissie:

In dit advies geeft de Commissie aan of het Eindrapport een goede basis biedt voor de minister om een besluit te kunnen nemen de toekomst van de verwerking van injectiewater. Ook geeft zij aandachtspunten voor een (eventuele) uitbreiding van de verwerkingscapaciteit mee. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3093](#) in te vullen in het zoekvak.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

